

УСНИЙ ЖУРНАЛ «НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Мета: розширити знання учнів про народні символи України; розвивати мовлення, увагу; виховувати любов і повагу до рідного краю, до традицій і символів українського народу.

Хід заходу

Клас оформлено в українському стилі. На стінах — рушники. На столі — хліб, букет з барвінку, колосся, вербові гілки; миска з писанками. Сторінки журналу готують учні групами, кожна — свою.

Ведуча. Народи світу різняться між собою за одягом, звичаями, традиціями. У кожного народу є свої національні святині, улюблені речі, дерева, тварини. Українці мають свої традиції, які споконвіку шанують і бережуть. Це — батьківська хата, материнська пісня, святий хліб, вишитий рушник, червона калина, зажурена верба, хрещатий барвінок, дивовижна писанка, вірний своєму краю лелека. Усі вони — наші давні і добрі символи, наші обереги. Можливо, маючи такі прекрасні символи, український народ зумів уберегти від забуття нашу пісню і думу, нашу історію і родовідну пам'ять, волелюбність. Поговоримо про них на сторінках нашого журналу. Наші народні символи оповиті легендами, оспівані в піснях, тому ілюстраціями до сторінок журналу будуть старовинні легенди, народні пісні, вірші.

Перша сторінка «Хліб — усьому голова»

— Хліб — символ життя. З давніх-давен він у великій пошані в народі. Недарма у молитві до Бога «Отче наш...» люди, як великої милостині, просили не позбавити їх хліба, бо він — не просто основа життя. Споконвіку хліб називають святим. Він завжди лежав на столі. Яке щастя, яке добро, що він є на світі! Спочатку в землі, потім — у борошні, й, нарешті, — на столі. Якби в нас було хліба стільки, що могли б ним прогодувати весь світ, ми все одно сказали б: бережіть кожну скибочку хліба, кожний колосок, кожну зернину, бережіть не тому, що ми скупі, а тому, що це наш хліб.

«Як вродить жито, то будемо жити», — говорить народне прислів'я. Хліб з людиною — від народження і до смерті. З хлібом ідуть на родини, хрестини, новосілля, сватання.

На знак згоди дівчина подає хліб на весіллі, хлібом мати благословляє до вінця і зустрічає молоде подружжя. В Україні з хлібом-сіллю на вишитому рушнику зустрічають найпочесніших гостей. Він — ознака гостинності українського народу.

Учні (по черзі)

1. З хлібом у нас зустрічають гостей,

Хліб на весіллях цвіте в короваї,

І кращих немає на світі вістей,

Ніж — хліб уродився на славу.

2. Щирим словом, хлібом та сіллю

Ми братів-гостей зустрічаєм,

Хлібом — новосілля й весілля,

І свято дружби-згоди квітчаєм.

Виконання пісень про хліб.

Інсценізація казки «Ледар і трудівник»

— Нащо тримаєш хліб у руках? Дай мені,— просить Ледар.

— Я б тобі дав,— відповідає Трудівник,— але він дуже дорогий для мене. Щоб його дістати, треба раніш виорати землю.

— Тоді вже можна хліб їсти?

— Ні, треба дочекатися літа, поки з зерна виросте злак.

— Тоді можна їсти?

— Ні, треба зерно змолотити, а потім спекти хліб.

— Тоді вже їсти?

— Так. Тільки ледачому не дадуть.

Прислів'я

- Хліб — усьому голова.
- Сила — від хліба, хліб — від землі.
- Хліб — батько, вода — мати.
- Якщо хліб та вода, не страшна нам зима.

Друга сторінка «Недалечко червоне яєчко»

— З давніх-давен люди святкують Великдень — Пасху. На Пасху дорослі розписують та фарбують яєчка, дарують їх дітям, примовляючи «Христос Воскрес!». Діти відповідають: «Воістину Воскрес».

З глибини віків від пращурів нам у спадщину дісталася дивовижна писанка. Це диво — витвір рук людських, народжений не з дерева, не з металу, а із звичайного яйця, і який представляє собою живописну мініатюру. Напередодні Великодня в Україні існував звичай розписувати яйця і роздарювати їх з добрими намірами друзям, знайомим. Писанка — символ життя. У слов'ян яйце, як і дерево, було ще символом пробудження та оновлення світу, символом перемоги життя над смертю.

Розповідання «Казочки про писанку».

Учень

ЯК НАШІ БАБУНІ

На Великдень я прокинуся раненько,

Певно, ще раніш від пташечки на клуні —
Так колись ранесенько вставали
Наші всі бабуні й прабабуні.
З татом, з мамою до церкви я поїду,
Не залишимо й маленької Лідуні,
Хай вона «Христос Воскрес» співати вчиться,
Як співали ще бабуні й прабабуні.
На Великдень принесемо посвятити
Круглу пасочку і писанки-красуні.
Так колись давним-давно робили
Наші всі бабуні й прабабуні.
А потому, ще й гаївку заспіваєм —
Коло церкви ми дівчатка гожі,
Як колись співали на Великдень
Наші всі бабуні й прабабуні.

Третя сторінка «Рушники, рушники — то матусі моєї роки»

— Український рушник! Хто з вас не бачив його? Він пройшов крізь віки і зараз символізує чистоту почуттів, глибину безмежної любові до своїх дітей, до всіх, хто не черствіє душею. Рушник передавали як оберіг з роду в рід, з покоління в покоління. А який він гарний! Його можна порівняти з піснею. Без рушника, як і без пісні, не обходилося жодне сімейне свято. Найбільше обрядових сюжетів пов'язано з рушником. Рушники — це обереги від усього злого, що може зайти в дім. «Хай стелиться вам доля рушниками»,— бажали людям щастя.

1-й учень

Моя бабуся гарно вишиває,
Цвігуть на полотні троянди й виноград,
Розмай калиновий там грає,
І дивні птахи щебетять.
Навік з'єдналось чорне і червоне —
Мойого краю гордість і краса.
Душа народу — малинові дзвони,
Його веселка і його сльоза.

2-й учень

РУШНИК

Рушникове обличчя веселе

Обпліта коровай на столі,
Закликає гостей до оселі,
Випромінює щедрість землі.
Рушничок на столі — давній звичай,
Ним шлюбують дітей матері,
Він додому із далечі кличе,
Де в калині живуть солов'ї.
Він простелений тим, в кого серце
Не черствіє й дарує тепло.
Хай цей символ сусідиться вічно,
В нашій хаті на мир, на добро.

3-й учень

РУШНИЧОК

Дощ пройшов з грозою,
Вмите сонце сяє.
В небі над рікою
Рушничок спустився
Прямо в нашу річку,
Потім простелився
В лузі, ніби стрічка.
Впала на калину
Хмарка сивувата,
Я біжу в долину
Рушничок шукати.
Учні виконують «Пісню про рушник».

Четверта сторінка «Пісня — душа народу»

— Яке це диво — українська народна пісня! Кого тільки не полонила її вічна краса!
Українська пісня — то живий скарб, що йде від покоління до покоління, несучи радість чи
смуток, чаруючи людську душу, даючи їй силу й натхнення. Любов до рідного краю, мови
починається з колисаночки. У ній — материнська ласка і любов, світ добра, краси,
справедливості.

1-й учень

Тут мамина пісня лунає і нині,
Її підхопили поля і гаї,
Її вечорами по всій Україні

Співають в садах солов'ї.

І я припадаю до неї устами,

І серцем вбираю, мов спраглий води.

Без рідної мови, без пісні, без мами

Збідніє, збідніє земля назавжди.

— Минають віки, змінюються покоління, а народні пісні залишаються. Вони володіють чудовою здатністю полонити людське серце, допомагати в праці, оспівувати з радістю відпочинок, тамувати душевний біль. Земля наша українська така співуча, що не тільки кожне село, а й вулиця мала свої пісні.

2-й учень

У рідному краї і серце співає,

Лелеки здалека нам весни несуть.

У рідному краї і небо безкрає,

Потоки, потоки, мов струни, течуть.

Тут кожна травинка і кожна билинка,

Вигойдують мрії на теплих вітрах,

Під вікнами мальви, в саду материнка,

Оспівані щедро в піснях.

Розповідання «Легенди про пісню».

3-й учень

Коли пісні мого краю

Пливуть у рідних голосах,

Мені здається, що збираю

Цілющі трави я в лугах.

В піснях і труд, і день народу,

І за народ пролита кров.

В піснях — дівоча світла туга

І вільний помах косаря,

В них юність виникає друга,

Висока світиться зоря.

Учні виконують українські народні пісні: «Ой у полі криниченька»; «Чом ти не прийшов»; «Два дубки»; «Ой під вишнею, під черешнею» та ін.

П'ята сторінка «При долині кущ калини»

— Калина — найулюбленіша в Україні рослина. Про походження куща калини розповідає народна легенда (розповідання «Легенди про калину»), а також казка «Калинка».

Похилена калина — засмучена дівчина. Щоб вівся рід, калину садили коло хати. Кущ калини біля материнської хати — це не тільки окраса, а й наш духовний символ, наша спадщина.

1-й учень

Говорила мати: «Не забудься, сину,

Як будуєш хату, посади калину.

Білий цвіт калини — радість України,

А вогняні грона — наша кров червона.

Зоряна калина і краса, і врода

Нашої країни — нашого народу».

— Пам'ятаєш, сину, що казала мати:

«Посади калину в себе біля хати».

— З калини виготовляли колиски для немовлят, нею прикрашали світлиці.

2-й учень

На калині мене мати колихала,

Щастя, долі в чистім полі виглядала,

Ой, калинонько червона, нахилися,

Від землі ти сили-соку наберися.

Та літа давно минули-одлунали,

Як мене гілля високе колихало.

Знов калина коло млина розквітає,

Мого рідного синочка забавляє.

Виростає же, мій синочку, мій соколе.

Тобі щастям колоситься рідне поле,

Пролягла тобі на полі путь орлина

І в дорогу проводить цвіт калини.

Зацвітай, молода калино,

Серед тихого повесіння.

Чиста хвиля до тебе плине,

Омиває твоє коріння.

Це ж тобі од вітрів ламатись.

Білим цвітом шумить над світом,

Свіжих сил від землі набратись,

Дивом кетягів пломеніти.

Неподоланому народу,

Солов'їній моїй Україні,

Над камінням, над сиві води
Ти про щастя шуми, калино.

3-й учень

КАЛИНА

Посадіть калину коло школи,
Щоб на цілий білий світ
Усміхнулась щира доля,
Материнський ніжний цвіт.

Посадіть калину на городі,
Щоб розквітнула земля!

Із роси — пречиста врода,
З неба — почерк журавля.

Посадіть калину коло хати,
Щоб на всеньке, на життя,
Став би кожен ранок святом,
Дітям буде вороття.

Посадіть калину в чистім полі,
Хай вона освятить час,

Рід наш дуже любить волю,
Хай же й воля любить нас!

А щоб цвіт її не стерся,
Не зів'яв у спориші,

Посадіть калину коло серця,
Щоб цвіла вона в душі.

Ведуча. Вдумайтесь у слово «Батьківщина» та обміркуйте запитання «Що таке Батьківщина?». (*Роздуми учнів.*)

4-й учень

Що таке Батьківщина?

За віконцем калина,

Тиха казка бабусі,

Ніжна пісня матусі,

Дужі руки у тата,

Під тополями хата,

Під вербою криниця,

Серед лугу лелека,

І діброва далека.
І веселка над лісом,
І стрімкий обелісок...
Ким в житті ти не станеш:
Шахтарем, хліборобом,
Зореплавцем хоробрим,
Будівничим, солдатом —
Слід завжди пам'ятати:
Коли любиш ти все це
І приймаєш у серце,
Як готовий щомиті
Від біди боронити
Кожну в лузі травинку,
Кожну в гаї пташинку,
Значить — це Батьківщина
Має доброго сина.

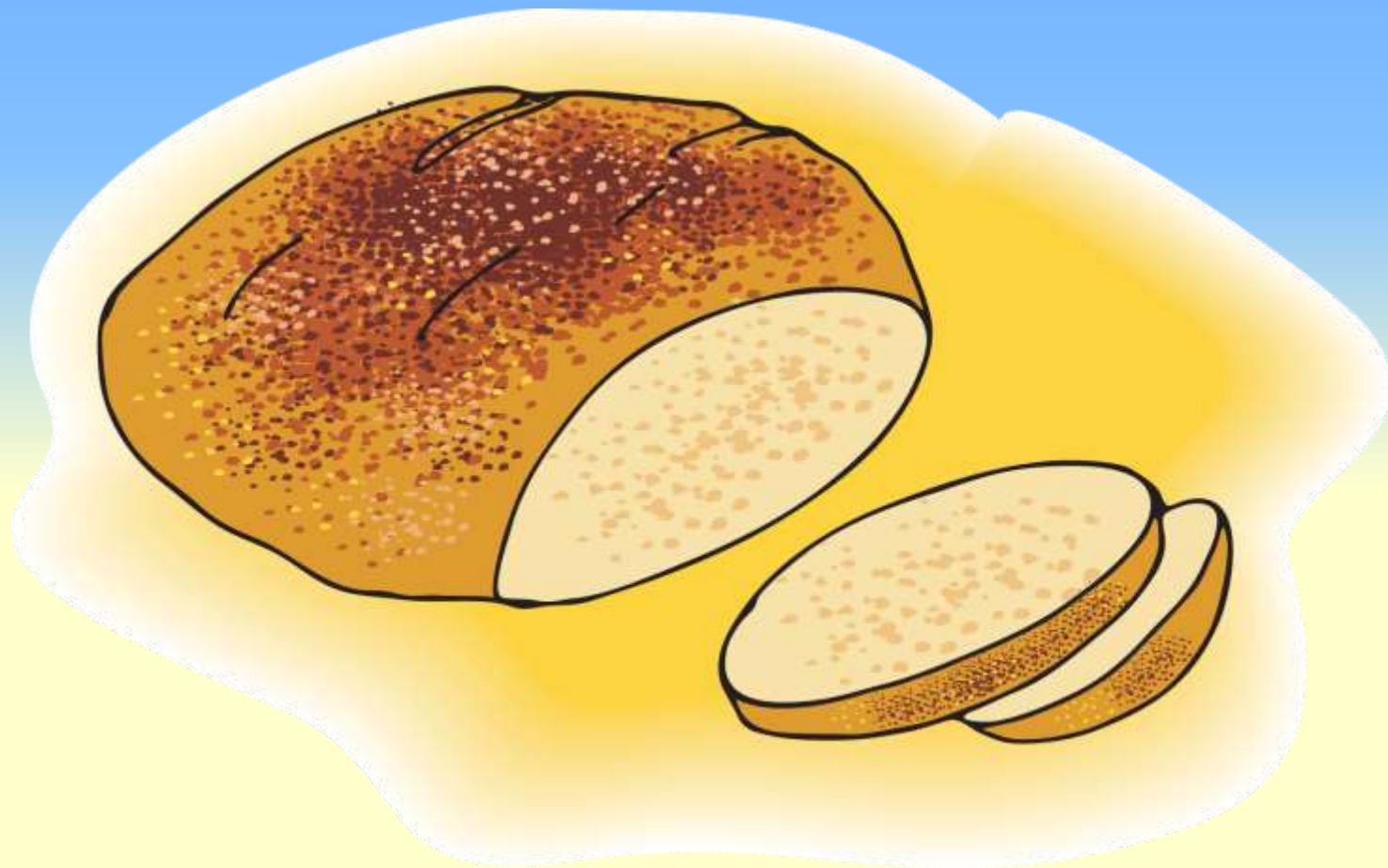
Ведуча. Наша свята земля, рідна оселя, солов'їна мова, невмируща пісня, червона калина і все, про що ми говорили, — є нашою Батьківщиною, яка зветься Україною. Тож любімо, шануймо, бережімо її та будьмо гідними її синами та доньками.

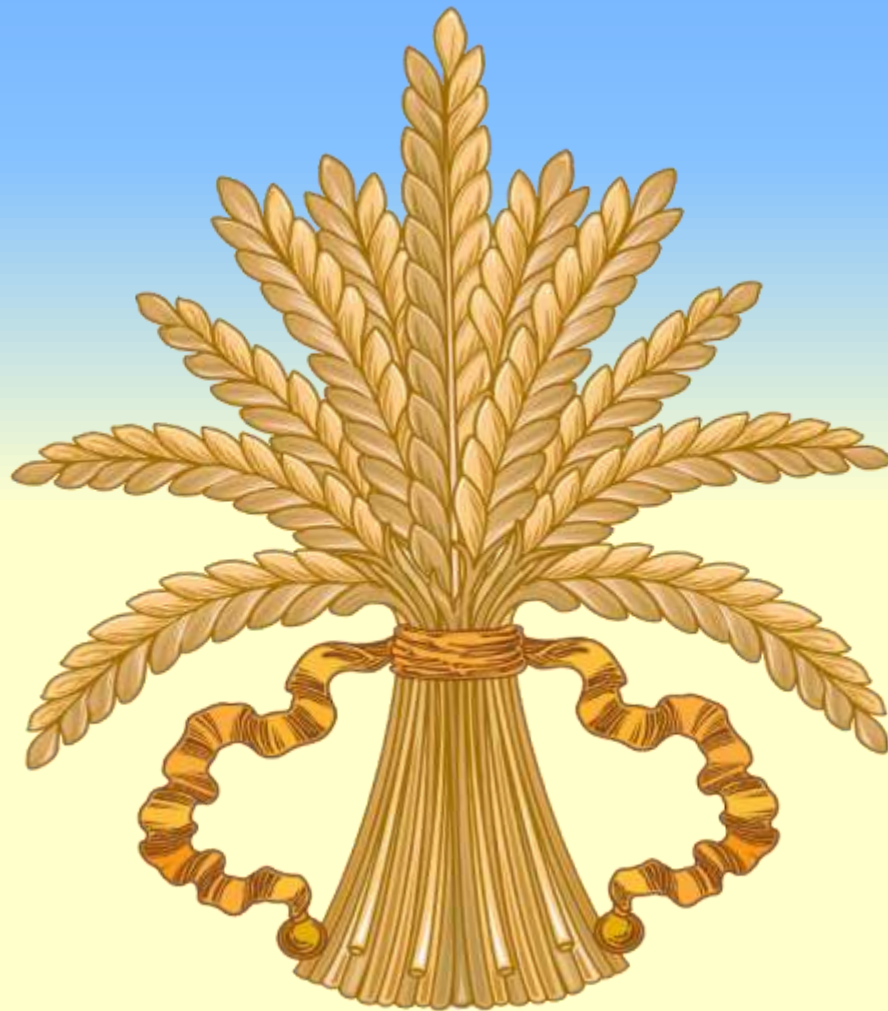
НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Перша сторінка «Хліб – усьому голова»

*Як вродить жито,
то будемо жити.*

В Україні з хлібом-сіллю на вишитому рушнику зустрічають найпочесніших гостей.

ПРИСЛІВ'Я

- Хліб – усьому голова.
- Сила – від хліба, хліб – від землі.
  - Хліб – батько, вода – мати.
- Якщо хліб та вода, не страшна нам зима.

Друга сторінка «Недалечко червоне яєчко»

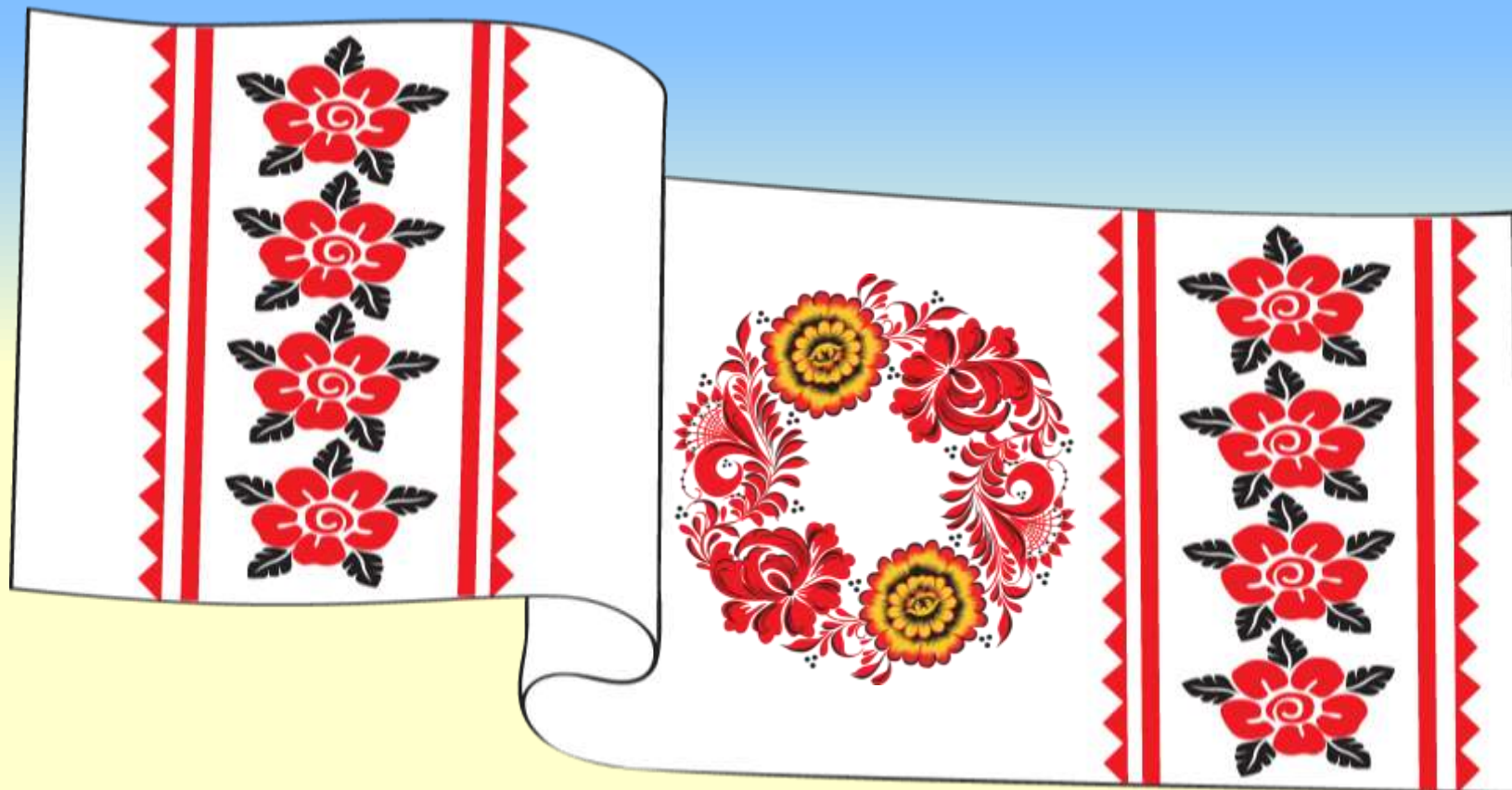

Писанка – символ життя.

У слов'ян яйце, як і дерево, було ще символом пробудження та оновлення світу, символом перемоги життя над смертю

Третя сторінка «Рушники, рушники – то матусі моєї роки»

Рушники – це обереги від усього злого, що може зайти в дім.

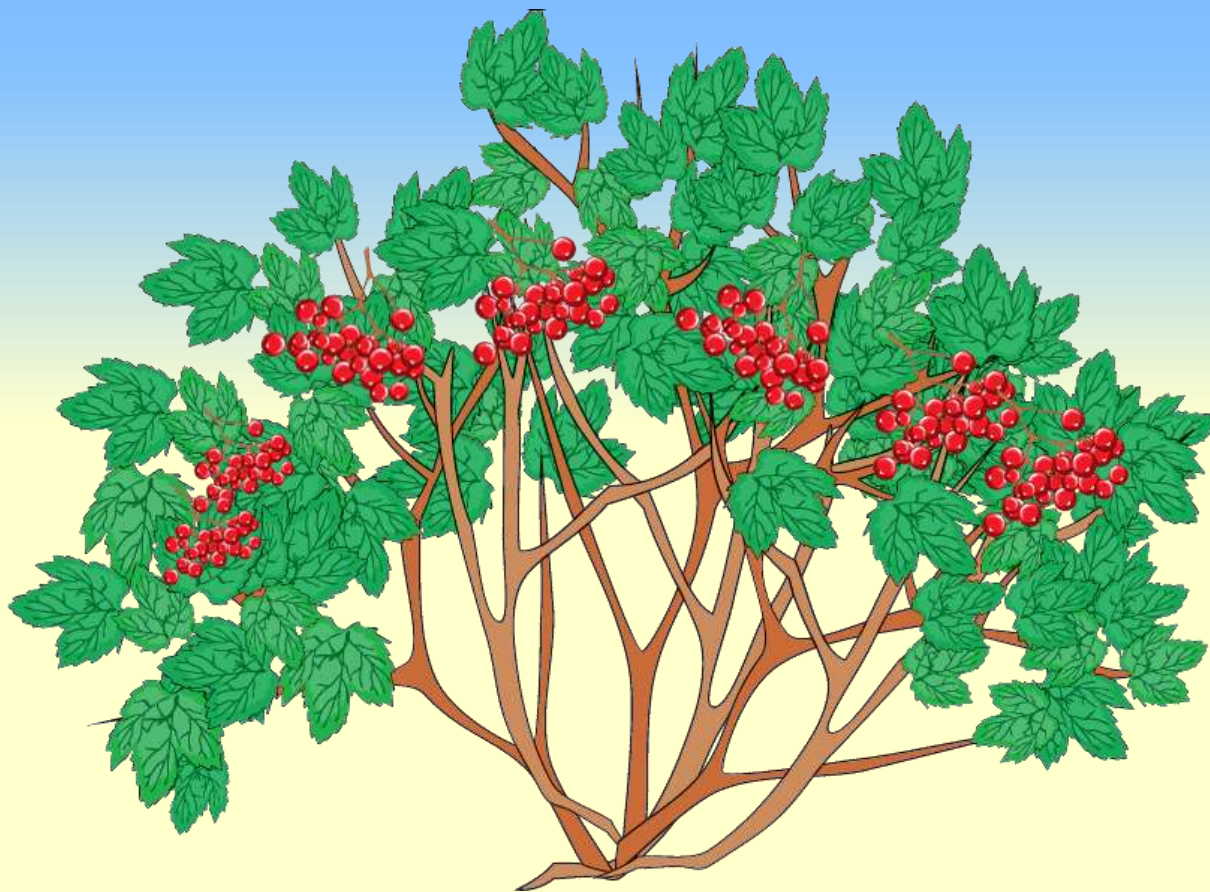
Четверта сторінка «Пісня — душа народу»

**Любов до рідного краю,
мови починається
з колисаночки.**

П'ята сторінка «При долині кущ калини»

Калина – найулюбленіша в Україні рослина.

Щоб вівся рід, калину садили коло хати.

**З калини
ВИГОТОВЛЯЛИ
КОЛИСКИ ДЛЯ
НЕМОВЛЯТ, НЕЮ
ПРИКРАШАЛИ
СВІТЛИЦІ.**

**Презентацію створено за допомогою
комп'ютерної програми ВГ «Основа»
«Електронний конструктор уроку»**

ТОВ «Видавнича група "Основа"», 2016

Джерела:

**Ми — діти твої, Україно! Сценарії заходів
національного спрямування. 1–4 класи /
Л. В. Пономаренко, С. В. Тютюнник. — Х. :
Вид. група «Основа», 2015. — 126, [2] с. —
(Серія «Початкова школа. Виховна робота»).**